

CHYBÍ KONCEPCE OBORU a stavebnictví netáhne

Současnou bariérou ve stavebnictví je právě nedostatek kvalifikované pracovní síly, říká Ing. Pavel Křeček, předseda ČKAIT.

● Jak charakterizujete současnou situaci ve stavebnictví?

Jako nejasnou; veřejné investice jsou provázeny častými změnami podle politické garnitury. Teď jsem četl koncept Plánu udržitelné mobility Prahy a okolí. Koncept je rozsáhlý, má 414 položek, ale chybí tam dokončení celého vnitřního řešení – Břevnovské, Řeporyjské radiály. Co to znamená: zase rozdrobení financování do drobných projektů. To je jistě také důležité, ale pokud nebude páteř, pak dílčí drobné řešení neodstraní generální stav. Chápu, že současní politici chtějí stříhat pásy nově otevíraných staveb, ale nic pro to nedělají. Slíbí, a pak se lidé diví, že dojde k prodloužení termínů dokončení, navyšování prelimínovaných částek; jenže kde tomu politiko- vi, co na nás myslel, je konec. Vrátil jsem se z Berlína; i tam mají podobný problém na některých stavbách. Co ale domácí firmy vědí, je to, co je čeká, o co se budou ucházet. I tam je čím dál větší zájem o řemeslníky, techniky a odborníky ve specializovaných stavebních oborech. Ale z předchozího je patrné, že mohou lépe plánovat. Potom pochopitelně mohou nabízet perspektivu v oboru. Když jsem projížděl Berlínem, tak jsem záviděl, jak masivní výstavba tam probíhá. Byli jsme na stavbách podzemní dráhy U5 a druhý den na stavbě lodního výťahu v Niederfinowě. Mají problém se specialisty, ale zvládají to právě díky jasné koncepci se znalostí budoucnosti. A ještě jedna odlišnost oproti nám tu je: postavení ve společnosti. Inženýr, technik i řemeslník je ceněn, u nás je tomu naopak.

● Počet zaměstnanců ve stavebnictví stále klesá.

Máte pravdu. Kdo odešel za krize, nyní se již nevrátil... Tento stav má na stavebnictví negativní dopady nejen v zaměstnanosti, kde například u firem s padesáti a více zaměstnanci nastal propad. Odráží se samozřejmě také v zájmu mladé generace o studium na školách stavebního zaměření a v učňovském školství v příslušných oborech. To, že se stavebnictví nacházelo delší dobu v recesi a dosud se z ní plně nevzpamatovalo, má na střední průmyslové školy velmi nepříznivý dopad. Prakticky všechny pociťují menší

Pavel Křeček: Stavebnictví je opravdu těžký a náročný obor, a pokud absolvent nenastoupí do stavební praxe bezprostředně po dokončeném vzdělání a uplatní se v jiném oboru, málokdy se do stavebnictví vrátí.

zájem o studium, ještě zvýrazněný demografickou křivkou. Dalším důsledkem je velmi obtížné zajišťování odborné praxe pro žáky na stavbách. Firmy nemají možnost dlouhodobějšího plánování a zajištění kvalifikované praxe v určitých termínech.

● Image stavebnictví není ve veřejnosti příliš vysoká?

Z pohledu veřejnosti se v současnosti stavebnictví propadlo na jednu z nejnižších úrovní a za tuto situaci mohou bohužel i neobjektivní informace ve sdělovacích prostředcích. V současné době vznikají pozoruhodné stavby, jejichž vytvoření si žádá kvalitní projektanty, stavbyvedoucí i řemeslníky. Veřejnost je třeba informovat také o těchto kvalitách a nepublikovat jen mediálně atraktivní senzace. Vždy vzpomínám na svá elévská léta v roli mistra nebo stavbyvedoucího. Rozdíl v materiálech tehdy a dnes – to vůbec nelze srovnávat. Když projíždím republikou, vidím jak města, obce vzkvétají, avšak když nebudou kvalitní a kvalifikovaní pracovníci, těžko říci, jak bude vypadat budoucnost. Jsem předsedou České komory autorizovaných inženýrů a tech-

niků. Dalo by se říci, že se nemusíme zabývat řemeslem. Kdepak, naopak my potřebujeme kvalitního řemeslníka. To možná povede k návratu ke zmenšení papírování. S nadsázkou si vzpomenu, jak klášter v Plasích je zakreslen na jednom pergamenu, a jak složitá stavba vznikla díky řemeslnímu umu. O uplatnění nových, progresivních materiálů a technologií ve stavební praxi nerozhodnou ti, kteří je objevili, vymysleli či navrhli, ale rozhodne kvalifikace těch, kteří je budou na stavbách používat.

● Navzdory situaci je však nezpochybnitelné, že stavebnictví je doposud jedním z pilířů českého národního hospodářství a osm procent populace pracuje právě v tomto odvětví. Jak to bude vypadat za deset let, když se nepodaří nastartovat zájem o střední stavební školy?

Školství je dnes v řadě oblastí na rozcestí, prochází dramatickým vývojem, hledá si svoji podobu na dalších několik desítek let. Od středních průmyslových škol se – na rozdíl od škol všeobecně vzdělávacích – očekává, že připraví studenty na budoucí povolání, pro uplatnění na trhu práce, a systém jejich činnosti má svá specifika. Vlivem demografických změn i jistou transformací společenského klimatu v současnosti řešíme problém nedostatečného zájmu o studium na středních stavebních školách a v té souvislosti i nedostatek odborných kvalifikovaných pracovníků ve stavebním průmyslu. Nejenom na stavbě a v projektování. Začíná být i nedostatek kvalifikovaných techniků v provozu, možná i zde bychom mohli najít souvislost s některými haváriemi.

Primárně jsou počty žáků středních stavebních škol odčerpávány v důsledku nábory absolventů základních škol na gymnázia. Středním všeobecně vzdělávacím školám se daří každoročně získat přibližně stejný počet žáků, jenž odpovídá jejich kapacitám. V první vlně si nejtalentovanější žáky odvedou osmiletá gymnázia ze šesté třídy základních škol, v druhé vlně pak gymnázia čtyřletá. Až následně se dostávají na řadu střední průmyslové školy. Myslím, že byla chyba zavést učební obory s maturitou.

Myslím si také, že došlo k určité chybě při masovém rozvoji soukromých středních škol. Tyto školy mají většinou charakter gymnázií a z žáků se stávají platící zákazníci, kteří by se mnohdy na všeobecně vzdělávací školy ani nedostali. Založit gymnázium je také finančně méně náročné než založit průmyslovou školu, jejíž nedílnou součástí musí být technické vybavení odpovídající současné praxi.

● *Jde tedy o systémovou chybu?*

Trendy současného vzdělávacího systému se stále více zaměřují na vzdělávání všeobecné na úkor odborné profílce v rámci středoškolského studia. Středoškolské odborné školství by nadále mělo připravovat odborníky na pozice mistrů. Tedy oblast realizace staveb. Podniky pro tyto pozice nevyžadují vysokoškolské vzdělání, ale naopak praktickou zručnost, kreativní myšlení a zodpovědnost.

Červenou nití, která se prolíná současným systémem školství, je absolutní ztráta motivace. Dnes děti v devátých třídách dobře vědí, že vlivem nízké demografické křivky je na středních školách více studijních míst, než je absolventů základních škol, což se samozřejmě promítá do studijních výsledků. Ze středních škol potom do praxe většinou odcházejí jen ti prospěchově nejhorsí a všichni ostatní přecházejí na vysoké školy.

Ano, máte pravdu. Jde o systémové chyby. Vlivem tržních mechanismů tyto vysoké školy vymýšlejí nové normativy a vytvářejí další studijní obory s atraktivními cizími názvy, jako je management, marketing, design atd., aby se zachránily a nalákaly novou životaschopnou klientelu, která udrží v daných podmínkách učitelům práci. Současnou honbu za normativem lze charakterizovat jako model všeobecné spokojenosti. Vysoké školy jsou spokojeny, že mají dostatek studentů a učitelé mají práci, stát je spokojen, že má zaměstnané učitele,

● *Jaké navrhuje řešení dané situace? Na jaké další negativní vlivy mající vliv na kvalitu středního stavebního školství je třeba se v rámci reformy vzdělávacího systému zaměřit?*

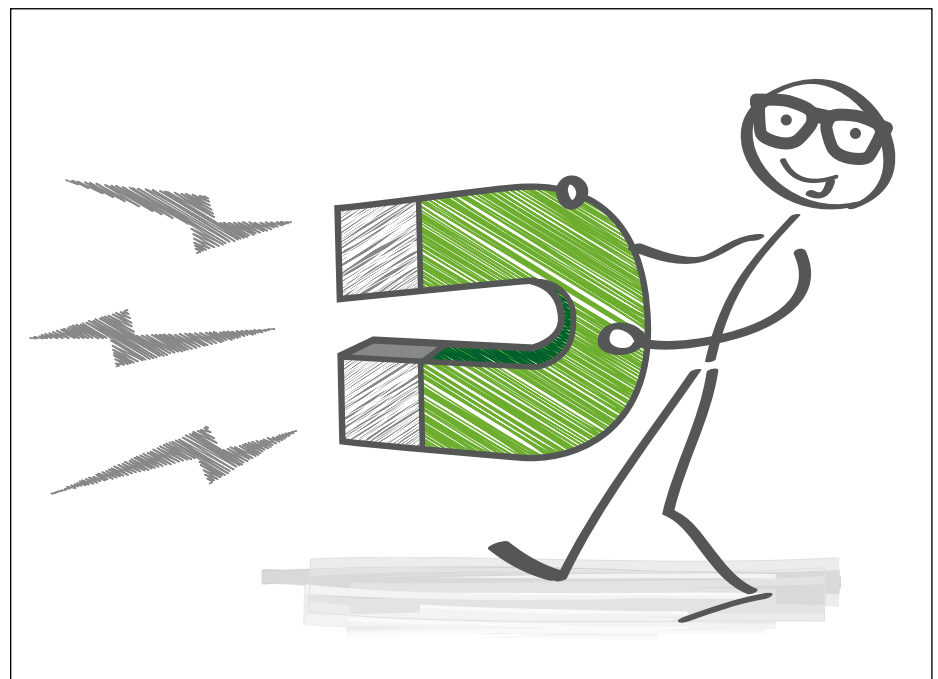
Vytváření odpovídajících podmínek pro průmyslové školy vyžaduje specifické znalosti, úsilí, finanční prostředky a úzkou kooperaci s podnikovou sférou. Učitele odborných předmětů a praktického vyučování je třeba častěji zařazovat do praxe, aby nabyli zkušeností, z čehož může v budoucnu společnost jen těžit a získávat. Vůči všeobecně vzdělávacím školám je třeba více zdůrazňovat, že průmyslovky dávají kupříkladu u studia matematiky větší časový prostor jejím aplikovaným oborům. Není proto možné být ve všech předmětech srovnatelní a naše absolventy to rozhodně nedělá horšími.

Řešení není jednoduché. Nejdříve bude nutné změnit pohled jak odborné, tak i laické veřejnosti na středoškolské odborné vzdělávání. Cestu vidím ve velmi úzké a konkrétní spolupráci s regio-

nálními stavebními firmami. Stavební firmy si začínají zodpovědně uvědomovat stárnutí středních technických pracovníků a absenci nastupující generace.

Všichni cítíme, že celkový počet středních škol je třeba snížit. Agregované zdroje státu i krajů, jako majoritních zřizovatelů středních škol, se až příliš drobí.

Pokud chceme dojít k podstatnému zlepšení stavu, neobejde se to bez určité počáteční destrukce současného systému. Jde ovšem o destrukci tvořivou, která sice na počátku může vyvolat jistou nevoli, ale správně přenastavený systém může ve velice krátké době přinést významné výsledky.

● *Opravdu je to tak jednoduché, jde přece o změnu myšlení?*

Je třeba vytvořit predikce potřebných oborů a zjistit, kolik kvalifikovaných pracovníků bude třeba odborně připravit. MŠMT by mělo nastavit síť škol takovým způsobem, aby došlo k restrukturalizaci oborů na základě požadavků trhu práce, a to bez ohledu na zřizovatele. Nemělo by docházet k tomu, že se už v určitém místě veřejná škola, a záhy tam vznikne soukromá škola se stejným zaměřením a se stejným oborem.

V rámci predikcí požadavků trhu práce vznikla určitá filozofie, kde školství by mělo být až tím sekundárním činitelem (příjemcem). Nejprve je třeba stanovit primární činitele, jejichž úkolem bude získávat validní informace. Koncepti tedy chceme řešit tak, že vytvoříme určitý návrh, do jehož realizace bude vtaženo mnoho různých sociálních partnerů, abychom získali

informace o současném stavu a predikci na dalších pět až patnáct let. Zatím je otázkou, jestli jsme schopni tyto údaje specifikovat. Následně se budou dané oblasti řešit z hlediska oborové struktury. Významní sociální partneři ve společenských oblastech budou kvantifikovat potřebné údaje, aby bylo známo, jakou budou mít například stavební obory za pět až deset let vizi a s jakým konkrétním dopadem, což není jednoduché. Odhadnout, jak se bude vyvíjet společnost, hospodářství, je někdy velice složité, mohou do toho vstupovat evropské i světové vlivy a další faktory. Nechci plánovací úřad, jak byl znám v minulosti, vše bylo předem splněno, ale vazba

na investice veřejné a soukromé jistě dá předpoklad zájmu o studium na technických školách.

Průmyslové školy by měly být, stejně jako tomu bylo v minulosti, pokládány za školy výběrové. Jedním z hlavních společenských úkolů by tedy mělo být zvýšení kvality absolventů středních průmyslových škol. Technicky vzdělaný středoškolák nebo vysokoškolák se v budoucnu může uplatnit i v humanitní nebo administrativní práci, obráceně to však možné spíše není.

Jde i o to, že absolventi stavebních oborů mají jiné představy o práci u stavebních firem, nevyhovují jim pracovní podmínky, dojíždění. Stavebnictví je opravdu těžký a náročný obor, a pokud absolvent nenastoupí do stavební praxe bezprostředně po dokončení vzdělání a uplatní se v jiném oboru, málokdy se do stavebnictví vrací. ■

Jiří Kučera